

Regeringen
103 33 Stockholm

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2011-481-ADM

2011-06-21

ESTABLISHED 1668

Framställan om undantag enligt 15 kap. 22§ Lagen om offentlig upphandling

Sammanfattning

Riksbanken föreslår i denna skrivelse, med stöd av 15 kap 22 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU), att regeringen, beträffande upphandlingar som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § eller 18 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, skall besluta om undantag från bestämmelserna i 15 kap. LOU om annonsering, om prövning av anbud och ansökningar och om utlämnande av förfrågningsunderlag.

Bakgrund

Riksbanken kommer under perioden 2011-2012 att genomföra en upphandling av IT-drift, denna kommer att innehålla uppgifter som enligt offentlighets- och sekretesslagen omfattas av sekretess. Riksbanken behöver därmed kunna begränsa kretsen leverantörer som erhåller förfrågningsunderlagen i denna upphandling.

LOU föreskriver att upphandlingar ska annonseras och att förfrågningsunderlag ska lämnas ut till samtliga leverantörer som önskar ta del av det samt att en upphandlande myndighet ska pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har inkommit i rätt tid. Enligt LOU kan dock regeringen meddela undantag från lagens bestämmelser då sekretess på grund av hänsyn till rikets säkerhet aktualiseras. Det finns därmed anledning för Riksbanken att begära att regeringen meddelar undantag från lagens bestämmelser för den nu aktuella upphandlingen.

Kommande upphandling

Riksbanken ska under perioden 2011-2012 genomföra en upphandling av IT-drift. Riksbanken har idag en omfattande IT-verksamhet som bland annat omfattar drift av system för betalningsavveckling (RIX) samt system för kontanthantering (OLFI). RIX-systemet, som hanterar betalningar på drygt 600 miljarder kronor

■ dagligen, är ett nav för den finansiella infrastrukturen i Sverige. Störningar i RIX leder till stora negativa konsekvenser för hela den svenska finansiella sektorn.

Detsamma gäller Riksbankens system för kontanthantering (OLFI) som hanterar information om våra lager av sedlar och mynt samt uppgifter om logistiska flöden av dessa.

Upphandlingsunderlaget kommer att omfatta känslig information om dessa systems uppbyggnad och processer. Både RIX och OLFI har dessutom kopplingar till andra system på Riksbanken som också är av stor betydelse för den finansiella infrastrukturen i Sverige. Exempelvis gäller detta information om säkerheter från affärsbankerna som Riksbanken tar i samband med lån.

Sekretesslagen

Enligt 18 kap. 8 § 1 p. OSL gäller sekretess för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på byggnader eller andra anläggningar, lokaler och inventarier om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs. Enligt 2 p. samma bestämmelse gäller sekretess för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs. Enligt 4 p. samma bestämmelse gäller sekretess för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på behörighet att få tillgång till upptagning för automatisk databehandling eller annan handling om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Vidare gäller enligt 15 kap. 2 § OSL sekretess för uppgift som angår verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller verksamhet som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs. Riksbankens huvudkontorsbyggnad samt kontanthanteringslokaler är klassade som skyddsobjekt enligt lagen (2010:305) om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m. (skyddslagen).

Nu nämnda bestämmelser i OSL innebär att uppgifter i upphandlingsunderlag för upphandling av fysiska och administrativa informationsskyddsåtgärder kommer att omfattas av sekretess.

Slutligen kan även sekretess enligt 18 kap. 13 § OSL gälla. Det vill säga sekretess gäller för uppgift som hänför sig till Riksbankens verksamhet som består i risk- och sårbarhetsanalyser avseende fredstida krissituationer eller planering och förberedelser för hantering av sådana situationer, om det kan antas att det allmännas möjligheter att förebygga och hantera fredstida kriser motverkas om uppgiften röjs.

Säkerhetsskyddsavtal

De leverantörer som får ta del av förfrågningsunderlaget till upphandlingen kommer först att behöva teckna ett säkerhetsskyddsavtal med Riksbanken innan de får ta del av förfrågningsunderlaget. Även vid avtalstecknande ska leverantören teckna ett förnyat säkerhetsskyddsavtal med Riksbanken. Säkerhetsskyddsavtalen

■ innebär bland annat att Riksbanken med hjälp av säkerhetspolisen kommer att låta registerkontrollera den personal som ska få ta del av känslig information från Riksbanken, samt att Riksbanken ställer krav på leverantörens lokaler och deras it-system.

LOU

Enligt 1 kap. 2 § andra stycket fjärde punkten LOU, gäller för upphandlingar som omfattas av sekretess eller andra särskilda begränsningar med hänsyn till rikets säkerhet endast bestämmelserna i 15 kap. LOU. Det betyder att dessa upphandlingar – enligt gällande regler – får genomföras som förenklade upphandlingar eller urvalsupphandlingar (förutsättningarna enligt 15 kap 3 § för att använda direktupphandling kan inte anses vara uppfyllda). För dessa upphandlingar gäller i huvudsak följande regler av intresse i det här sammanhanget.

- Vid förenklad upphandling ska anbud – med några begränsade undantag – alltid begäras genom annonsering i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig eller annonseras på annat sätt som möjliggör effektiv konkurrens (15 kap 4 § LOU).
- Vid urvalsupphandling ska ansökningsinbjudan publiceras i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig (15 kap 4 § LOU).
- En upphandlande myndighet ska pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har inkommit i rätt tid (15 kap 15 § LOU).

De beskrivna gällande reglerna i LOU medför problem vid sådana upphandlingar där föremålet för upphandlingen eller information i upphandlingsunderlaget omfattas av sekretess enligt OSL. De beskrivna reglerna i LOU innebär i sig att Riksbanken är tvungen att lämna ut uppgifter för vilka sekretess gäller enligt OSL. Detta medför att Riksbankens säkerhetsskydd riskerar att skadas.

Huvudregeln om annonsering

Enligt 15 kap 4 § LOU är det i allt väsentligt obligatoriskt att annonsera en anbudsinfordran vid förenklad upphandling och en ansökningsinbjudan vid urvalsupphandling. Ett krav på annonsering skulle dock kunna innebära att information om hur känsliga IT-system som RIX och OLFI är uppbyggda och dess integration med övriga system på Riksbanken. Ett förfrågningsunderlag måste också visa på nätverkets uppbyggnad, vilket innebär att även känsliga nätverkspunkter blir allmänt kända. Blir detta känt i en vidare krets innebär det en ökad risk för Riksbanken, som inte kan anses acceptabel.

Undantag från bestämmelser i 15 kap. LOU

Enligt 15 kap 22 § LOU får regeringen vid upphandling som avses i 1 kap 2 § LOU besluta om undantag från bestämmelserna om annonsering i 15 kap LOU samt sådana undantag från bestämmelserna i samma kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Riksbanken anser, mot bakgrund av det anförda, att det är motiverat att regeringen beträffande upphandlingar som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 §, 18 kap. 8 § eller 13 § OSL, i enlighet med 15 kap. 22§

- LOU, meddelar Riksbanken undantag från bestämmelserna i 15 kap 4§ och 15§ LOU.

Förslag till regeringens beslut

Riksbanken föreslår att regeringen beträffande upphandlingar som har samband med Riksbankens säkerhetsskydd och som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 §, 18 kap. 8 § eller 13 § OSL, i enlighet med 15 kap. 22 § LOU, ska bevilja undantag

- från bestämmelserna om annonsering enligt 15 kap 4 § LOU och
- från bestämmelserna om att en upphandlande myndighet ska pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har inkommit i rätt tid (15 kap 15 § LOU).

På direktionens vägnar:

Svante Öberg

Eva Cory

I beslutet har deltagit: Svante Öberg (ordförande), Karolina Ekholm, Lars Nyberg, Lars E.O. Svensson och Barbro Wickman-Parak.

Föredragande har varit Hans Ohlson.